

LAGERE GRANENPRIJZEN IN PERSPECTIEF

De stevige daling van de granenprijzen is opmerkelijk omdat in de structurele vraag- en aanbodfactoren intussen weinig is veranderd. De wereldwijde voedselproblematiek waait niet over.

TEKST: KOEN LAUWERS (FINANCIËEL ANALIST)

Sinds vorige zomer zijn de grondstofprijzen fors teruggevallen. Slechts enkele uitzonderingen, waaronder goud en suiker, konden aan de neerwaartse beweging ontsnappen. Dit was niet het geval met graangewassen als rijst, maïs, tarwe en soja. Toch is er een duidelijk onderscheid tussen die grondstoffen waar de vraag- en aanbodsituatie de voorbije maanden serieus overhoop werd gegooid, en die waar dit niet of toch in veel mindere mate het geval is.

Tot de eerste categorie behoren bijvoorbeeld de meeste industriële of basismetalen. Deze groep is het sterkst afhankelijk van de economische conjunctuur en met alle grote economieën in recessie is het vrij logisch dat met name de vraag compleet is ingestort. De aanpassing aan de aanbodzijde verloopt met vertraging en dat proces is nog volop aan de gang, vandaar dat ook de prijzen naar een nieuw en lager evenwicht op zoek zijn.

Bij de granen hoort een volledig ander verhaal. Vorig jaar bereikten de granenprijzen nieuwe recordniveaus vooral onder invloed van een krap evenwicht tussen vraag en aanbod, gekoppeld aan historisch lage voorraden. Aan deze structurele factoren is enkele maanden later weinig veranderd. Toch legde de markt dit naast zich neer en werden de granenprijzen net als die van de rest van de grondstoffen lager gestuurd.

RIJSTPRIJS GEHALVEERD

Eén van de grondstoffen die het beste de fundamenteel weinig onderbouwde prijs-

dalingen illustreert, is rijst. De prijs van een ton rijst uit Thailand daalde van bijna 1.100 dollar in april 2008 naar 550 dollar in december. Dezelfde ontwikkeling zagen we op de Amerikaanse Chicago Mercantile Exchange (CME), de vroegere Chicago Board of Trade (CBOT), waar een pond rijst in het voorjaar van 2008 nog 25 dollar kostte en nu nog amper 12 dollar.

Iedereen herinnert zich nog wel de paniek op de internationale rijstmarkt van vorig jaar toen verschillende landen hun export beperkten, waardoor de bevoorrading van vooral armere landen die op de import van rijst zijn aangewezen in het gedrang kwam. Dit leidde zelfs tot sociale onlusten. De halvering van de prijs sinds de top van vorig jaar kan de indruk wekken dat de spanningen wat zijn weggevoerd uit de internationale rijstmarkt, maar niets is minder waar.

In vijf van de zeven afgelopen jaren was de vraag naar rijst groter dan het aanbod, terwijl nota bene in de voorbije vier jaar telkens een recordhoeveelheid rijst werd geoogst. Die recordopbrengsten zijn alleen toe te schrijven aan een toename van de landbouwoppervlakte waarop rijst verbouwd wordt. Van een toename van de opbrengst per hectare was geen sprake, integendeel. Landbouwers plantten ofwel minder rijst of schakelden over naar gewassen die minder kostenintensief zijn. De toename van de landbouwoppervlakte bereikt stilaan ook een natuurlijke grens, want de beschikbare hoeveelheid grond is niet onbeperkt.

NIEUWE PROBLEMEN

Het International Rice Research Institute (IRRI; <http://www.irri.org>) waarschuwt in zijn laatste kwartaalrapport *Rice Today* dan ook voor nieuwe problemen. Volgens het IRRI zal de wereldwijde vraag naar rijst dit jaar weer toenemen tot 426 miljoen ton, een stijging met iets meer dan 1 procent op jaarbasis. Tegelijk voegt het instituut eraan toe dat het onhaalbaar is om jaar na jaar nieuwe recordoogsten te halen, iets wat gezien de vraagontwikkeling toch nodig is om de voorraden niet nog verder te laten afglijden. Volgens schattingen van het Amerikaanse ministerie van Landbouw zal de rijstvoorraad dit jaar terugvallen naar een niveau dat overeenkomt met amper 37 dagen consumptie.

Het probleem is dat de oogst van dit jaar geproduceerd werd in een omgeving met recordhoge prijzen voor brandstof en meststoffen. Deze oogst komt nu op de markt aan prijzen die gehalveerd zijn. Samen met de kredietcrisis, waardoor landbouwers moeilijker een lening krijgen om meststoffen en onkruidverdelgers te kopen, creëert dit een omgeving waarin de oogst eerder zal afnemen dan verder stijgen. Als gevolg van de lage prijzen en de kredietcrisis stelden de Filippijnen, de grootste importeur van rijst, de verwachte oogstopbrengst voor 2009 al met 4 procent neerwaarts bij. Overigens hebben de Filippijnen hun lesje van vorig jaar wel geleerd en is voor 2009 de bevoorrading van rijst door importcontracten met onder meer Vietnam al verzekerd.